

Historie - Lidéřovice

Název osady Lidéřovic pochází patrně z osobního jména Liděř (původně Ludeř, snad Lothar) a osada patřila po celá staletí k panství strážnickému. Poprvé se jméno Lidéřovic vyskytuje v listině z r. 1412, kterou dal majitel strážnického panství Petr z Kravař městu Strážnici a vsím k panství strážnickému náležících - Rohatci, Petrovu, Lidéřovicím, Radějovu a Sudoměřicím - právo odúmrtí. Až do té doby totiž veškerý majetek toho, kdo zemřel bez přímých dědiců, připadl feudálovi. Nyní se Petr z Kravař tohoto práva vzdal a od té doby každý obyvatel Lidéřovic směl za svého života nebo na smrtelné posteli odkázat svůj majetek, komu chtěl. Listinu tuto potvrdil r. 1475 pozdější majitel panství strážnického Pertold z Lipého.

R. 1512 Burjan z Vlčnova pohnal Jana z Žerotína a z Fulneka, pána strážnického, že mu Pavla z Lidéřovic, syna nebožtíka Kubsova, před pána hejtmána postavit nechce. Je to první obyvatel Lidéřovic, jehož jméno známe. Obyvatelé Lidéřovic měli tehdy od vsi svobodnou cestu a svobodný průhon dobytka do lesa lidéřovského. Někdy r. 1527 Hynek Bilík z Kornic, majitel panství veselského, dal udělat novou hráz pod Lidéřovicemi, které dříve nebyvalo. A tou hrází zasypal i cestu, takže lidéřovští nemohli honit tudy dobytek na pastvu a brát dříví z lesa svého. Tehdy zemské právo rozhodlo, že majitel veselského panství má vykázati novou cestu, po níž by mohli honiti dobytek a voziti dříví.

Majitel strážnického panství tehdy také žaloval Hynka Bilíka z Kornic, že tou hrází zničil starý přívoz, tzv. „lidéřovský a vnorovský“, který přísluší polovinou k Strážnici a polovinou k Veselskému panství, a nechce sjednat nápravu.

Jelikož však Hynek Bilík si přivedl svědky, kteří prokázali, že ten přívoz tam stál už před 50 až 60 lety, tedy v době, kdy strážničtí páni přívoz v užívání ještě neměli, soud rozhodl ve prospěch Hynka Bilíka.

Majitel strážnického panství Jan z Žerotína žaloval Hynka Bilíka z Kornic také z toho, že Šimonu Patákovi z Lidéřovic, jeho člověku, který má v zákupním nájmu řeku pod Vnorovami a Lidéřovicemi, a z toho nájmu veselským plat dává, tím, že udělal novou hráz, jemu uzavřel kopanice a hráze jeho, kde kladl vrše, a že již do těch jezer z Moravy se ryby více nemohou dostat.

Poněvadž pan Bilík v děláních nových hrází pod Lidéřovicemi neustával, r. 1528 ho Petr z Žerotína žaloval, že udělal novou hráz za humny lidéřovskými, která tu dříve nebyla, a tou hrází zasypal staré stoky, kterými voda odcházela od několika studnic, které jsou v humnech lidéřovských. Voda se tak před tou hrází hromadí a škodí podmokem v humnech zejména Martinovi Hranickému, Šťastnému a Janu Fučíkovi. Hynek Bilík dokonce umístil horní konec hráze do gruntů lidéřovských, udělal novou příkopu pod vsí Lidéřovicemi a vedl ji přes pastviště, které užíval strážnický velkostatek a lidé z Lidéřovic společně s velkostatkem veselským a lidmi ze Vnorov, poddanými veselské vrchnosti.

Naopak Hynek Bilík pohnal k soudu strážnického pána Jana z Žerotína, že nechce předložit soudu smlouvu, podle níž mají lidéřovští právo společné pastvy na řečeném pastvisku, a že bere zemi na jeho pozemcích vnorovských.

Lidéřovští měli nedostatek půdy, a proto si ji najímali a i dědičně drželi štěpnice Vnorov včetně luk. Hynek Bilík r. 1528 odňal takovou štěpnicí Martinu Hranickému z Lidéřovic a louky Matějovi Starému, Jakubovi Holbovi, Štěpánovi Velikému i Šimonu Patákovi, Jiřímu Fojtovi, Duchkovi malému a Janovi Niklasovi. Kromě toho dal o veselském jarmarku lapiti a vsadit do vězení lidi z Lidéřovic, kteří na trh přišli, Jiřího Jinocha a Jiřího Uhra a nepustil je, až mu složili 5 kop grošů českých. Obyvatelé lidéřovští na trhu ve Veselí odprodávali své přebytky a nakupovali to, co jim chybělo. Hynek Bilík z Kornic počal od nich

r. 1539 v bráně ve Veselí vybíratí proti všemu právu mýto a teprve r. 1544 zemské právo vybírání takového mýta zakázalo.

Soudní pŕihony nám dokládají, jaký měli lideřovští nedostatek půdy, a že ji museli získávat v sousedních katastrech. Poddaní dokonce dopláceli na to, měla-li jejich vrchnost spor s vrchností jinou. Tak r. 1591 Jiřík z Kokor zajal a dal vsadit do vězení lideřovského fojta Václava Romance a lidi jeho z Liděřovic : Jana Holka a Jana Hanáka jenom proto, že byl ve sváru se strážnickým pánem Janem Jetřichem z Žerotína.

Za tohoto pána a jeho nástupců, pánů z Žerotína, měli v Liděřovicích následující platy a povinnosti: Za osep žitný o sv. Václavovi z podsedku 3 gr., z půllánu 1 zl. 12 gr., ze čtvrti role (lánu) 16 gr. O sv. Jiří odváděli po 1 sýru, což činilo 22 sýrů po 1 gr. Oves platový o sv. Václavu z $\frac{1}{2}$ lánu 12 měř., ze $\frac{1}{4}$ lánu 6 měř. Za oves a slepice od hor: z podsedku $\frac{1}{4}$ měřice ovsu a 1 slepici, z $\frac{1}{4}$ role 2 čtvrti ovsu a 2 slepice, z $\frac{1}{2}$ lánu 1 měř. ovsu a 1 slepici, kuřata: z podsedku 2, ze $\frac{1}{4}$ lánu 4, z $\frac{1}{2}$ lánu 8 o sv. Jiří. Vajec platových dávají na zámek: podsedník 5, čtvrtláník 11 a půlláník 22. Podle urbáře bylo tenkrát (počátkem 17. století) v Liděřovicích: 5 podsedníků, 22 čtvrtláníků a 5 půlláníků.

Celá obec platila: z krčmy o sv. Václavu 24 gr., za tele o sv. Jánů 15 gr., za šindel o sv. Jánů 20 gr., na hlásné o sv. Václavu 1 zl. 2 groše a za vinný šenk o sv. Václavu 3 zl.

Všichni poddaní byli povinni při dvoře strážnickém orati, hnůj voziti, vláčetí, žít, z pole obilí voziti. Až byly práce hotové, měli povinnost dříví k palírně a k pivovaru v lese strážnickém a nebo, kde se jim rozkázalo dělati, a na zámek a pivovar voziti, také do cihelny, k vápence a do uhlisk přivážeti cihly, vápno a uhlí na zámek, trávy na lukách při dvoře strážnickém a radějovském séci, hrabati, seno voziti. Měli dělati pěší roboty ve vinohradech panských, měli robotovati k dvoru strážnickému a k zahradě panské i k chmelnici a na hon choditi. Podsedníci, kteří koně měli, měli jako jiní sousedé k stavení robotovati. Křen měli dodávati na strážnický zámek bez vyplacení, na len choditi, kopu lnu a konopí natrhati, ovce panské práti a holti. (za to se jim platilo od staré ovce nebo skopce 1 groš a od jehněte $\frac{1}{2}$ groše). Hofěři a hofěrkyně byli povinni len a konopí trhati a dřítí, za to dostávali plat. V zahradách pleli, zelí okopávali atd.

Liděřovští byli povinni desátek vinný od vinohradů strážnických na zámek voziti (za to se jim platilo), každý byl povinen po 4 loktech příze napřísti, zvážiti, oprati, svinout a na zámek strážnický přivěsti.

Tento výčet povinností dokládá, jak byl tehdejší lid vykořisťován feudálem a jaká to pro něj musela být zátěž.

To byla však jen část utrpení. Ještě r. 1528 se mluvilo o lesích, které náležely poddaným z Liděřovic, na konci 16. století byly tyto lesy již panské a vrchnost povolila lideřovským r. 1597, že směli si k své potřebě ze svých lesů dříví bráti k palivu a stavivu, za což odváděli do panského důchodu ročně 17 měřic ovsu a 17 slepic.

Podle urbárního seznamu bylo na počátku 17. století v Liděřovicích 32 usedlostí, což odpovídá počtu necelých 200 obyvatel. Počet byl na tehdejší vesnici velmi značný, takže nedostávalo se při malé rozloze lideřovských katastrů pozemků.

Ještě horší, nežli stále vysávání vrchností, byly nepřátelské vpády, které vyplňovaly celé 17. století. Bylo to zejména za vpádu Bočkajovců v r. 1605, jak tyto události líčí i zápisy kněze Pavla Urbanida nalezené ve věži vnorovského kostela. (viz dějiny Vnorov)

Kruté byly i vpády Tatarů v říjnu r. 1663, kdy počet pobitých nebo odvedených Tatarů do otroctví se počítal jenom na panství strážnickém do 1500.

Za vpádu Kuruců na počátku 18. století byly Liděřovice několikrát postiženy.

Dne 15. dubna 1704 Kuruci (uherští povstalci) vypálili Liděřovice.

Dne 14. listopadu téhož roku svou návštěvu v Liděřovicích opětovali.

Dne 2. března 1705 zajali v poli syna Holubíkova z Liděřovic s koňmi i s vozem. Otec musel syna vyplatiti, věci však oželel. Před tím dne 3. února 1705 zajali v poli lideřovského purkmistra i s vozem.

Válečné hrůzy byly doprovázeny velkými mory v roce 1645 a 1680 a probíhající náboženskou protireformací. Zatímco Vnorovy, podle zprávy z roku 1655 byly již téměř zcela katolické, Liděřovice byly odolnější. Toho roku bylo v Liděřovicích 71 katolíků a 25 evangelíků. Číslo to svědčí o úžasném poklesu obyvatelstva za války třicetileté, neboť jeho počet nedosahoval polovinu toho, kolik bylo na počátku sedmnáctého století.

Od poloviny 17. století se zprávy o Liděřovicích množí a stávají se určitějšími. Tak byl r. 1656 vykonán hrubý popis poddanského nemovitého majetku, který se nám sice přímo nezachoval, ale jeho výsledky jsou patrné v druhém rozpisu z 8. srpna 1669. Tento soupis, tzv. lánský rejstřík, který byl pořízen za účelem spravedlnějšího rozvržení daní, udává v Liděřovicích osedlých: tři půllány, 16 čtvrtlánů a 1 zahradu. Nově osazené (to jest takové, které byly r. 1656 pusté, ale pak dostaly hospodáře): 6 čtvrtlánů, nově pustý čtvrtlán Pavla Bečky, který byl r. 1667 vrchností propuštěn, a staré pusté dva čtvrtlány a jednu zahradu. Celkem tedy tři půllány, 27 čtvrtlánů a dvě zahrady, z nichž 3 čtvrtlány a zahrada byly pusté. Tento počet usedlostí odpovídá zhruba počtu z počátku 17. století, z dvou půllánů byly utvořeny však 4 čtvrtlány, takže drobení gruntů na menší usedlosti sice již nastalo, ale posud nenabývalo hrozivých forem. Počet obyvatel k r. 1669 lze odhadnout asi na 170, tedy téměř již na tolik, kolik bylo před třicetiletou válkou.

Obec lideřovská držela tehdy 3 kusy polí o 15 staromoravských výsevkových měřicích. (staromoravská výsevková měřice se zhruba rovnala měřici nynější) K půllánu náležely 3 kusy pole o 54 měřicích. k čtvrtlánu 3 kusy o $28 \frac{4}{8}$ a k zahradě 1 kus pole o 6 měřicích. Všech poddanských polností 82 kusů o $833 \frac{2}{8}$ měřice obdělávaných a 3 kusy o 27 měřicích pusté. To lze přepočítati na 16 ha polí. Ostatní pozemky nebyly počítány, zaznamenána byla toliko pole a vinohrady, jichž v Liděřovicích nebylo. Lideřovští ale drželi něco vinohradů v jiných obcích (katastrech), zejména v Kněždubě. Všechna pole byla zařazena do I. bonitní třídy.

Velkostatek neměl v Liděřovicích žádné pozemky ve své režii. Něco luk pronajal poddaným z Liděřovic a pastvin užíval společně s poddanými.

Nejbližší popis lideřovického rustikálu (podanského nemovitého majetku) je v rektifikačních aktech z r. 1749, kdy se počítalo 31 čtvrtlánu a 5 podsedků. V letech 1669 - 1749 byly zbývající tři půllány rozděleny na čtvrtlány a z obecních polí byly vytvořeny tři nové podsedky. Celkem bylo přiznáno $860 \frac{2}{8}$ měřice polí, $11 \frac{6}{8}$ měřice zahrad a luk na 174 dvouspřežných vozů sena a 87 vozů otavy.

Jména polních tratí byly: Prostřední, Horní, Zadní, Záhonky, Újezdek a Chmelínek. Lučních tratí Rubanice, Štěpnička, Červená a Lesná. U obce byly dvě pastviny. Jedna pod vsí u vnorovského rybníka při řece Moravě na 50 měřic, druhá u kněždubského rybníka na 20 měřic. Pastvina při Moravě však velmi trpěla záplavami Moravy, takže dávala sotva třetinu užitku co druhá.

Polnosti byly sice v rovině, nebyly však podle údaje katastru nejlepší neboť trpěly podmočením a záplavami Moravy a Veličky. Z jedné měřice výsevu urodily se průměrně 4 měřice zrna. Obilí stěží postačovalo pro obyvatele takže se zkonsumovalo doma a neprodávalo se.

Obec vlastnila malý lesík, ten však nikterak nepostačoval krýti potřebu dříví.

Definitivní zpracování tereziánského katastru z r. 1760 udává na rustikálu poddanském, které bylo plně zdaněno $879 \frac{5}{8}$ měřic polí, $11 \frac{5}{8}$ měřic zahrad a štěpnic, 190 měřic pastvin, luk na 261 vozů sena a otavy a 118 měřic lesa.

Obec vlastnila pastvinu Loučky, od níž bylo r. 1851 odděleno 720 čtver. sáhů na hřbitov, pastvinu Kněždubský rybník na 150 měřic a les Mladý na 18 měřic. (polní trať Mládí)

Obec měla právo šenkovat víno na účet a ve prospěch obce a šenkovalo se ročně 40 $\frac{1}{2}$ vědra vína.

Daní platili r. 1756 poddaní z berního lánu po 60 zl. z lánu, celkem 478 zl. 7 kr. 2 denáry a z 28 komínů (po 40 kr. z jednoho komínu) 18 zl. 40 kr. Čtvrtníci měli tehdy po 26 až 31 měřicích půdy. Dělení gruntů pokročilo již natolik, že v Liděřovicích nebylo v polovině 18. století již žádného půllánu.

Poddanské povinnosti vůči vrchnosti vypisuje bohužel hromadně pro celou obec dominikální fassé z roku 1749. Platu z gruntů se odvádělo o sv. Jiří 3 zl. 13 $\frac{1}{2}$ kr., o sv. Václavu 28 zl. 2 $\frac{1}{4}$ kr., 86 $\frac{1}{4}$ slepice, 377 vajec.

Čtvrtláník robotoval, pokud měl koně, 1 $\frac{1}{2}$ dne v týdnu s dvěma koňmi (těchto čtvrtláníků bylo 23), 9 čtvrtláníků bez koní robotovalo týdně 3 dni pěšky, tři podsedníci robotovali v týdnu den pěšky, podobně i domkaři, kteří měli domky na panském pozemku. Ti byli jen dva. Podruh robotoval půl dne pěšky v týdnu.

Proti dřívějšímu stavu byly roboty značně zvýšeny, třebaže nedosahovaly takové výše jako na jiných panstvích, kde se robotovalo od sv. Jana do sv. Václava po celý týden. Velká zátěž poddaných měla za následek zvyšující se odpor vůči vrchnosti.

Zvláště právě poddaní na strážnickém panství podstoupili velký zápas s krutou vrchností, reprezentovanou Annou Kateřinou Magni, roz. Ždárskou ze Žďáru, která spravovala panství po smrti Fr. Štěpána jménem syna Josefa Ant. hr. Magni. Tento zápas se vlekl s menšími přestávkami od 70. let do počátku 90 let 17. století. Panství krutě zasažené válkami nahradila hraběnka jednoznačně zásadou, vyždímat pro svůj nákladný způsob života co nejvíce, bez ohledu na to, že to nutně musí přivést panství do záhuby. Poddaní na jednotlivé případy bezpráví a porušování svých odedávňích práv reagovali zpočátku poníženými supplikami přímo milostivé paní hraběnce. Ta je však nechávala bez povšimnutí, a naopak ty, kdo jí suppliky předávali stíhala krutými tresty. Strážnického purkmistra, kterého považovala za autora společné suppliky města a poddaných vsí v panství dala zakovat v zámeckém vězení do želez. Po svém propuštění byl musel spolu s městským písařem a konšelem zaplatit pokutu 18 zlatých. Není divu, že zastrašení poddaní se dlouho neodvažovali postavit se hraběnce na odpor a raději mnozí zběhli z panství. Většina našla útočiště v sousední Skalici. Celkem zběhlo 190 lidí z Liděřovic.

Útisk poddaných dostoupil takové míry, že r. 1678 se odvážili stěžovat si ke královskému tribunálu. Když pak bylo ze strany úřadů váháno s vysláním vyšetřující komise, hrozili na jaře 1679 otevřenou vzpourou.

Stížnosti na hraběnku na stole zemského hejtmána narůstaly. Stížnost podali 13.12. 1678 z Tvarožné Lhoty, Radějova a Liděřovic. O týden později se připojují stížnosti z Kněždubu, Lipova (19.12.), Hrubé Vrbky, Velké a znovu Liděřovic, tentokrát pro větší účinnost i s připojeným seznamem uprchlých poddaných (20. prosince), 23.12. Javorník, Petrov, Suchov a znovu Radějov. K 17.5. 1678 uprchly z Liděřovic 3 rodiny, 12 lidí a 7 sirotků. Poddaní neutíkali jen ze zoufalství, ale byl to i prostředek boje, vždyť poddaný byl tím nejcennějším bohatstvím feudála, zdroj příjmů z činží i z jeho robotní práce.

Liděrovští si stěžovali, že jsou obtíženi robotami, jakých nebylo za předešlých pánů, že jsou nuceni v některém týdnu až 6 dní pracovat na panském, ku pracím vlastním neděle a svátků užívajíce. Sedláci byli povinni dvakrát v týdnu brát sýr ze strážnického dvora, museli jej však platit draho. Polovici sýra však museli zahodit, poněvadž byl nepotřebný.

Také si liděrovští 18.5. 1679 stěžovali na nucený odběr kvašených „oharků“, jež dříve brali ze zámku jen jednou do roka, za hraběnky však museli brát trojnásobek a okamžitě ho platit hotovými. Rovněž žalovali na určování vysokých dávek, zvláště v jarních měsících, kdy

nebylo možné vysoké naturální povinnosti splnit. Dále si stěžovali, že musejí od vrchnosti odebírat každého čtvrt roku kořalku, a když neuposlechnou, musí zaplatit pokutu. Když se neurodilo ovoce, byli nuceni Lideřovští rozejít se po celém kraji, aby nakoupili ovoce na sušení, poněvadž ho museli stůj co stůj odvést do zámku. Dosud platili z jednoho sirotka po třech groších, ale vrchnost zvýšila tento plat na 15 grošů.

Dále si stěžovali Lideřovští: „Není pamětníka, aby řeznická jatka u nás byla bývala, nyní pod ročním platem řezníka vydržovati musíme.“ I žida jim hraběnka vnutila do obce, aby prodával pálenku z panské pálenice. Piva brali a rozdělovali mezi sebe po 7 - 14 mázích a z piva se stal brzy ocet. Když měli platiti, obávajíce se trestu, vypřeňovali dobytek z vozů a prodávali je, aby zaplatili dluh.

Dobytěk v panském dvoře strážnickém hynul morovou nákazou. To, co zůstalo na živu, bylo odehnáno do Liděřovic a rozděleno do selských stájí. Lideřovský fojt byl za každý uhynulý kus potrestán značnou pokutou a Lideřovští byli zavlečenou morovou nákazou připraveni o dobytek. Dále konali Lideřovští vrchnosti formánky do Brna, do Olomouce a do Vídně, dříve za mírný plat, nyní i nocleh museli si platiti ze svých kapes.

Po podání stížnosti odepřeli Lideřovští, stejně jako jiní poddaní strážnického panství hraběnce poslušnost. Odpověď hraběnky na stížnosti poddaných jsou typické pro názory tehdejšího feudála na poddané. Poddaní jsou jí zvěř, kterou je nutno krotiti, aby nezbujněli, hraběnka v nich viděla souhrn neřestí a nectností, nemohouc ani pochopit, proč komisaři berou na jejich stížnosti ohled. Co učinila, vše prý učinila z lásky křesťanské, starajíc se především o duchovní blaho svých poddaných a o nějaké krutosti a ukládání robot nelze prý ani mluvit. Těžko prý je rozhodnout, kdo je loudavější v práci, zda poddaní nebo zapřažení volové atd.

Také úřady se pokusily o urovnání sporu. Když přijel dne 28.2. 1690 do Strážnice krajský hejtman, aby udělal pořádek, skoro 200 poddaných si násilím vynutilo otevření vrat, vstoupilo do zámku a předneslo své stížnosti. A jak se dalo očekávat, jeden feudál se nepostavil proti druhému.

Poddaní dál pokračovali v nepřátelských akcích proti vrchnosti. Napadali hraběnku hrubými nadávkami a hrozbami, takže po týdně nemohla vyjít ze zámku. Konečně ozbrojené zástupy Strážničanů i venkovanů se přihrnuly k zámku, rozložily se po šancích a hrozily, že zámku dobudou a hraběnku zabijí. Strach o život konečně přiměl zlou paní k útěku. Za noční tmy se jí podařilo i s dítětem a s posledním věrným drábem uniknout zadní brankou k přívozu na Moravě a odtud odjela do Prahy, kde záhy zemřela.

Po její smrti hrabě Magnis ujal se správy panství a snížil povinností poddaných na stupeň, jaký byl před poručnickou vládou hraběnky.

Přesně jsou zachyceny povinnosti poddaného k vrchnosti v urbálním patentu z r. 1775. Čtvrtláník platil ročně 18 zl. 30 kr. daně o sv. Jiří a o sv. Václavu 58 kr. a odváděl 6 měřic ovsu, 2 slepice a 12 vajec.

Robotoval od sv. Jana do sv. Václava týdně tři dny s dvěma koňmi, od sv. Václava do sv. Jana týdně 1 1/2 dne s dvěma koňmi. Měl v nájmu od velkostatku louku na 1 vůz sena, začez platil ročně dva krejčary. Za právo bráti z panského lesa dříví k stavbě a k palivu platil 4/8 měřice ovsu a půl slepice.

Půlčtvrtláník platil ročně 9 zl. kr. daně vrchnosti o sv. Jiří a Václavu celkem 29 kr., dále 3 měřice ovsu. 1 slepici a 6 vajec. Za právo bráti stavební a palivové dříví v panském lese odváděl ročně 2/8 měřice ovsu a čtvrt slepice. Robotoval od sv. Jana do sv. Václava týdně 3 dny pěšky, od sv. Václava do sv. Jana 1 1/2 dne pěšky v týdnu.

Podsedník platil daně 4 zlaté, vrchnosti o sv. Jiří a Václavu celkem 29 kr., dále slepici a 6 vajec. Za právo bráti z panského lesa stavební a palivové dříví dávat 2/8 ovsu a čtvrt

slepice. Robotoval od sv. Jana do sv. Václava týdně dva dny pěšky, od sv. Václava do sv. Jana jeden den pěšky.

Domkař platil daně 2 zl. 30 kr., roboval od sv. Jana do Václava týdně den pěšky, od Václava do sv. Jana půl dne pěšky.

Celá obec užívala 190 měřic pastvin společně s vrchností. Všichni poddaní v obci byli pospolu povinni spřístí do roka 40 až 50 liber panského konopí.

Nově vydaný robotní patent roboty značně snižoval. Lideřovští se přiznali k těmto novým robotám (r. 1777) a nadále roboval čtvrtláník po celý rok týdně 3 dny s 2 koňmi, od sv. Jana do Václava k tomu ještě týdně den pěšky, půlčtvrtláník po celý rok týdně 2 ¹/₂ dne s dvěma koňmi, podsedník po celý rok týdně půl dne pěšky. Jediný kovář byl od roboty volný.

Došlo k dalšímu dělení usedlostí a neméně 7 čtvrtláníků bylo rozděleno na 14 půlčtvrtláníků. Vedle toho vzniklo sedm nových domků bez polí, jejichž majitelé se živili nádenickou prací.

Poddaní neměli své usedlosti zakoupené. To znamená, že za pravého jejich vlastníka se považovala vrchnost, která dávala sedláku ze své vůle statek a mohla jej snadno z gruntu sesadit. Teprve r. 1779 zakoupili si Lideřovští poddaní své usedlosti tak, že zákupní sumu spláceli v několika ročních lhůtách. Proto také pozemkové knihy nebyly v Liděřovicích vedeny a byly založeny teprve r. 1779.

Obec měla dříve právo bráti si volně dříví k stavivu a pálení z panských lesů Žabné a Vlčkové, začež nyní vrchnost požaduje peníze a užívati pastvin Keleč. Kolem r. 1725 obec pásala dobytek na pastvisku Kelečích a užívala lesa. Vrchnost namítala, že se tak dalo z milosti, pokud bylo dosti lesů, nyní však k užívání lesů poddanými nemůže svoliti, poněvadž lesa velmi ubylo.

Z dalších událostí je nutno uvést velké ohně, které r. 1795 a 1806 zničily téměř celou obec.

Srovnání poměrů v r. 1788 a 1900

	<u>1788</u>	<u>1900</u>
zdaněné půdy	405 ha	356 ha
polí	210 ha	226 ha
luk a zahrad	73 ha	46 ha
pastvin	110 ha	84 ha
lesa	10 ha	0 ha

Rozdíl v katastrální výměře z r. 1788 a 1900 lze vysvětlit jen tím, že část katastru byla od obce oddělena.

Pro srovnání počty dobytka v roce 1843 a v roce 1900

	<u>1843</u>	<u>1900</u>
koní	184	76
vepřů	74	282
hovězího	89	284

R. 1793 měly Liděřovice 54 domů, 75 rodin a 367 obyvatel. R. 1820 měly Liděřovice 68 domů a v nich 88 světnic. Pudmistrem byl tehdy Kašpar Gazárek, obecním písařem Josef Kočiš.

R. 1843 byl pořízen podrobný popis Liděřovic, který je uložen v krajském archívu v Brně. Plocha katastru je 645 jiter 1280 čtver. sáhů. Podle sčítání toho roku měly Liděřovice 85 domů, 128 bytových stran a 533 obyvatel (z toho 259 mužů a 294 žen). R. 1846 měli Liděřovice jen 71 domů a 492 obyvatel (244 mužů a 248 žen).

V popise se dále píše: Obyvatelstvo se zabývá zemědělstvím, hlavní potravou není maso, ale moučná jídla, mléko a zelenina. Vína se nepožívá, zato piva a kořalky a zvláště tato je v oblibě. Pacholků a dívek užívá se jen v málo početných rodinách. Dobytek je malý a slabý, většinou domácího původu. V létě se vyhání na pastvu. Pěstuje se pšenice, žito, ječmen, kukuřice, oves, brambory sladké a smíšené, seno a otava, ovoce, tráva, něco jetele, zelí a konopí.

V obci je 23 čtvrtlánků (po 9 až 10 jitrech), 18 půlčtvrtlánků (4 až 5 jiter půdy) a 4 podsedy (1 až 2 jitra půdy). Kromě toho je v Liděřovicích obydlí pro důstojníka (v těch dobách bylo ve vesnici ubytováno vojsko), pastouška a palírna.

Kromě palírny jsou všechny domky z nepálených cihel a kryty slámou. Jsou přízemní. V každém je předsíň, kuchyně, světnice a malá komora. Hospodářská stavení jsou z téhož materiálu a přimykají se k obydlí.

Palírna má dva kotle, ohniště a dva dělníky. Ročně vyrábí 50 věder dvacetistupňové pálenky a spotřebuje ročně 15 měric ječmene, 500 měric brambor a 20 sáhů dříví. V zemědělství se běžně užívá trojstranné soustavy (jařina, ozim a úhor).

Kletbou Liděřovic byl vždy nedostatek půdy, který, při relativně velkém počtu obyvatelstva, nutil k nadměrnému tříštění pozemkové držby. R. 1912 měřil katastr lideřovský 371 ha 56 a 34 m² byl roztríštěn na 1658 parcel, takže na jednu připadalo jen 22 a 41 m². Tyto parcely se rozkládaly v tratích: Štěpničky, Za zbořem, Staré a Nové Kučovánky, Ščávice, Loučky, Rubanice, Horní, Prostřední a Dolní Padělky, Záhonky, Zelnice, Horní, Prostřední a Dolní pole.

V 19 století se poměr luk a pastvin na straně jedné a polí na straně druhé změnil v neprospěch luk (v r. 1900 bylo polí 64%, luk jen 9%). Proto Lideřovští kupovali louky v sousedních vsích, Vnorovách a Kněždubu. Z nedostatku půdy získávali Lideřovští půdu mimo katastr a to namnoze i sňatky. Jen r. 1912 drželi Lideřovští 42 ha 23 a 48 m² na vnorovském katastru.

Hlavní příčinou roztríštěnosti pozemkové držby byl zvyk, že všechny děti zůstavitelovy dostávaly podíly na pozemcích. K tomu přibylo i to, že strážnický velkostatek zakoupil v letech 1880 - 1910 nejméně 167 ha selské půdy. V důsledku toho se z Liděřovic vystěhovalo v sezónu mnoho občanů za práci do Dolních Rakous a trvale se vystěhovalo na 100 osob, hlavně do Ameriky, ale také do Chorvatska.